

Boeken

Boeken over MS

In de afgelopen jaren zijn talrijke autobiografieboeken over het leven met MS geschreven. Initiatieven van mensen met MS met persoonlijke verhalen, gedachten en gevoelens. Het aan papier toevertrouwen van hetgeen iemand bezighoudt en het delen van verhalen is soms een manier om de ziekte MS beter te kunnen accepteren en het een plekje in je leven geven. Maar voor anderen is het juist een pure uiting van machteloosheid en onbegrip. Dit geeft weer dat ook hier MS 1000 gezichten kent.

Eenkele maanden geleden hebben wij via social media een oproep gedaan met het verzoek zoveel mogelijk boeken over MS aan ons op te sturen. U heeft hier in groten getale gehoor aan gegeven. Aan de hand hiervan hebben wij op de volgende pagina's een overzicht

gemaakt van deze boeken. Bent u niet in de gelegenheid geweest aan deze oproep gehoor te geven, aarzelt u dan niet uw boek alsnog in te sturen zodat wij deze in het boekenoverzicht op onze website kunnen opnemen. Bent u geïnteresseerd in één of meerdere

boeken, dan kunt u deze rechtstreeks bestellen bij de uitgever (tenzij anders aangegeven). Doet u een donatie aan Stichting MS Research, dan maakt u kans op één van de getoonde boeken, want iedere 25ste donatie belonen wij met een gratis boek.

Renate Rubinstein Nee heb je

Uitgeverij Meulenhoff
(Leverbaar via Stichting MS Research)

NEE HEB JE

Vanuit een verrassende invalshoek beschrijft Renate Rubinstein haar ziekte met speelsheid, helderheid en onorthodoxe typeringen.

Renate
Rubinstein

Behalve ziek
ook
gezond

BEHALVE ZIEK OOK GEZOND

Selecties uit het boek
'Nee heb je' van Renate
Rubinstein.

Renate Rubinstein Behalve ziek ook gezond

Uitgeverij Meulenhoff
(Niet meer leverbaar)

Boeken

Remko Dijkstra
Inspiratie

Uitgeverij Bravenewbooks

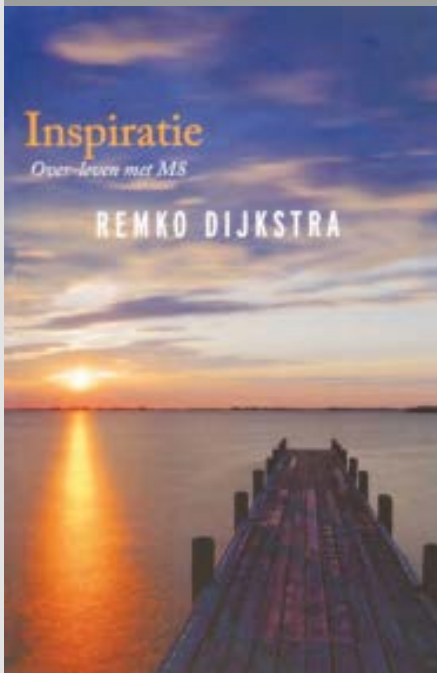

Egbert Mulder
De dagelijkse dingen

Uitgeverij Boekscout

DE DAGELIJKSE DINGEN

Egbert Mulder vertelt over de alledaagse praktijk van het leven in combinatie met de beperkingen die voortvloeien uit MS. De verhalen maken duidelijk wat de ziekte in de loop der jaren met iemand doet. De auteur beschrijft ze serieus en met humor.

INSPIRATIE

Een ziekte als MS beïnvloedt je leven. Maar hoe je ermee omgaat, bepaalt in hoeverre het je leven ook daadwerkelijk verandert. Remko Dijkstra beschrijft het verschil tussen ziek zijn en een ziekte hebben. Accepteren is de enige manier om door te gaan. Niet omkijken, maar vooruitkijken. Wat wil en kun je nog wél?

Karin Spaik
Het strafbare lichaam

De onzinnafie, kwakdenken en het placebo effect

Karin Spaik
Het strafbare lichaam

Uitgeverij De Balie

HET STRAFBARE LICHAAM

Karin Spaik verzet zich tegen het idee dat ziekte een fout is in de persoonlijkheidsstructuur. Op heldere wijze maakt ze niet alleen duidelijk hoe new age-theorieën deze ziekte tot een hoogst individuele en met schuld beladen aangelegenheid maken, maar ook hoe het medische verband tussen lichaam en geest mogelijk wel in elkaar zit.

VERBONDEN IN VERWONDERING

In dit openhartige boek legt Annelies Brakel uit hoe liefde en verlangen, kwetsbaarheid en eenzaamheid met ziekte en gezondheid zijn verweven.

Annelies Brakel
Verbonden in verwondering

Uitgeverij Elikser

Verbonden in verwondering

Een bijlezen naar de verborgen kern van het bestaan

Annelies Brakel

Boeken

IN DE SPOTLIGHTS

Ernst Nordholt

Kroniek van een klein bestaan

Uitgeverij Einstein Books

FOTO: RENÉ BOUWMAN FOTOGRAFIE

IRONISCHE OBSERVATIES VAN EEN JOURNALIST DIE VECHT TEGEN MS

Ernst Nordholt (1954) is een geboren en getogen Groninger. Hij deed er zijn Gymnasium Alpha opleiding aan het Praedinius gymnasium en poogde daarna een academische opleiding te volgen. Na een jaar rechten en een jaar Duits en toen weer een jaar rechten was het academisch avontuur over en volgde hij een opleiding journalistiek in Kampen en Zwolle.

Zijn eerste schreden op het journalistieke pad zette hij bij het Nieuwsblad van het Noorden om na omzwervingen via KRO's Brandpunt en de Haagse Post bij De Telegraaf terecht te komen, waar hij aan de slag kon als stagiair bij het Stan Huggers-journaal. Hij bleef daar hangen als freelancer en schreef de sterren van de hemel waardoor hij de kaart zoveel kostte dat hij een vaste baan kreeg aangeboden.

Bij de Rotterdamse redactie deed hij een aantal jaren politieverlaggeving om in 1995 te worden ingelijfd bij de nieuwslert van de krant. Daar mocht hij zich aan de algemere verslaggeving wijden, met een bijzondere focus op vluchtelingen- en asielzoekersproblematiek. Hij kerde alle asielzoekerscentra in heel Nederland van binnen en kwam nooit via de voordeur binnen maar altijd via een gat in het Heras-Hekwerk aan de achterzijde. Die toegang was er altijd.

In 2001 werd hij overvallen door de ziekte Multiple Sclerose. Zoals bij de meeste patiënten begon het met een oogzenuwontsteking die hem het zicht benam. Sindsdien verliep het ziekteproces de eerste tijd langzaam maar naderhand ging de achteruitgang steeds sneller. Lopen achter een rollator gaat nog net. Hij reed vroeger tachtigduizend kilometer per jaar voor zijn werk in een auto van de zaak, tegenwoordig haalt hij jaarlijks 2000 kilometer op een scootmobiel die verstrekt werd door de Gemeente Utrecht. Zijn scherpe journalistieke blik is echter nog onaangestast.

Een gebroken huwelijk maakte dat hij in een verzorgingsstehuis terecht kwam waar hij nu al sinds 2014 woont. Zijn kinderen, Erik en Nadine, ziet hij een keer per week een uur. Het is een klein bestaan dat steeds kleiner wordt.....

Een aanzienlijk deel van de opbrengst van dit boek komt ten goede aan de Hersenstichting en de Stichting MS Research.

De publicatie is ook digitaal als een smartbook verkrijgbaar. Zie www.einsteinbooks.nl.

Ernst Nordholt

Waar gaat het boek over?

“Kroniek van een klein bestaan” is voor Ernst Nordholt al een paar jaar een uitlaatklep om zijn licht te laten schijnen over wat een langzaam slopende ziekte als MS met hem doet. Hoe iemand van een werkzaam leven waarin alles scheen te kunnen, terecht komt in een klein bestaan waarin genoeg gebeurt, maar waarbij het lastig is om om je heen te blijven kijken en de blik naar buiten gericht te houden.

Om welke reden heb jij besloten om je verhaal op papier te zetten?

“In 2001 werd ik beslopen door MS. Het begon met een oogzenuwontsteking. Binnen vier dagen tijd zag ik met mijn linkeroog nog maar vijf procent. Het ziekte proces verliep de eerste jaren langzaam. In 2005 verliet ik de redactie van de krant waar ik toen werkzaam was en werd toen afgekeurd. Ik heb toen jaren niets meer geschreven tot mijn zoon Erik in 2013

opperde dat het wellicht aardig was om eens wat over mijn ziekte te schrijven. Dit vond ik een goed idee. Inmiddels ging het fysiek een stuk minder. Zo werd de auto verwisseld voor een scootmobiel. Tikken werd ook lastig maar daar heb ik een prima app voor gevonden. Je praat tegen je telefoon, die neemt de tekst op en schrijft het dan uit. Een geweldige vinding.”

Wat heeft MS met jouw leven gedaan?

“Vroeger reed ik 80.000 kilometer per jaar voor mijn werk, nu nog 2.000 per jaar op de scootmobiel. De ziekte verkleint mijn actieradius. Het is een klein bestaan geworden, niet alleen vanwege de voortschrijdende ziekte, secundair progressieve, maar ook omdat de MS er bij mij voor zorgt dat mijn batterij na 12 uur leeg is en ik anderhalf etmaal nodig heb om hem weer op te laden. Maar kijk; er ligt toch een pil van 430 pagina’s. Een heleboel columns. Van schrijven wordt een mens niet rijk... Mijn courtage schenk ik dan ook aan de Stichting MS Research en aan de Hersenstichting.

Boeken

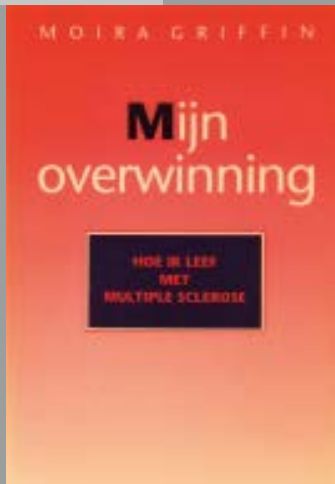
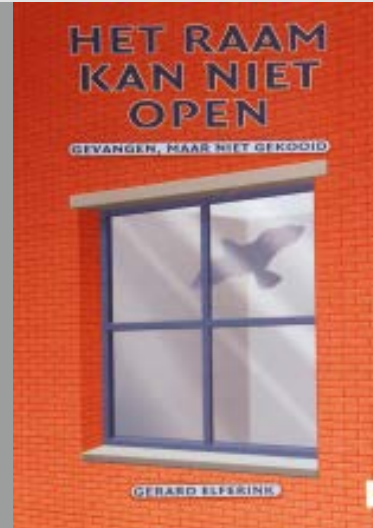
HET RAAM KAN NIET OPEN

Je hebt MS, zit in een rolstoel en het leven wordt van je afgenomen. Maar achter de geraniums, dat nooit. De afhankelijkheid van professionele hulpverleners leidt vaak tot hilarische toestanden. Gerard Elferink heeft MS sinds 2005 en beschrijft ironisch wat hij meemaakt.

Gerard Elferink

Het raam kan niet open

Uitgeverij Free Musketeers

Moira Griffin

Mijn overwinning

Uitgeverij Intro

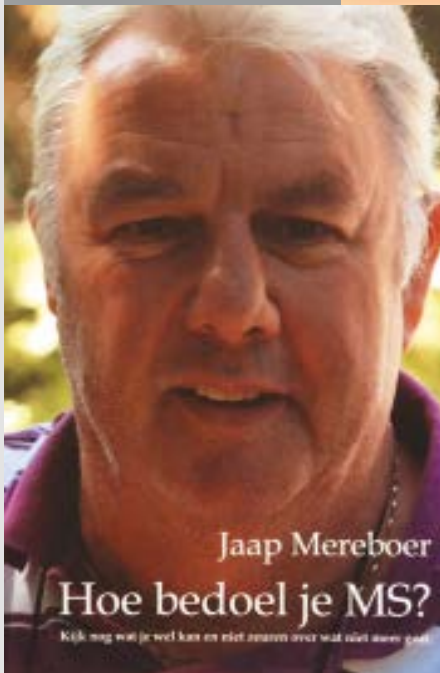
MIJN OVERWINNING

Moira Griffin schrijft vrijuit over de veranderingen in haar leven nadat zij de eerste symptomen van MS ervaaarde, haar ontsteltenis na de diagnose, haar frustraties en angst voor haar eigen lichaam en het terugwinnen van haar gevoel van eigenwaarde. Ze ontdekte dat ze kan leven met deze chronische ziekte.

Jaap Mereboer

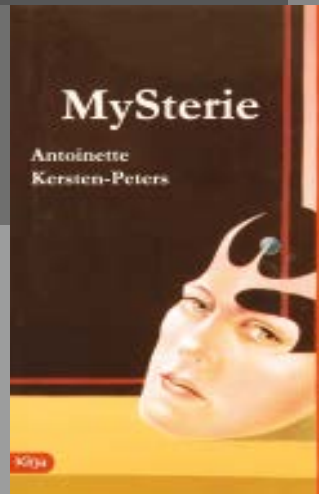
Hoe bedoel je MS?

Uitgeverij Free Musketeers

HOE BEDOEL JE MS?

Kijk nog wat je wel kan en niet zeuren over wat niet meer gaat... Het boek is het levensverhaal van Jaap Mereboer. Hij is ondertussen 60 en kreeg op zijn 39ste de diagnose MS.

MYSTERIE

Het boek bevat naast gedichten, 39 verhalen die in vogelvlucht weergeven hoe het de auteur Annette Kersten-Peters is vergaan nadat zij op 45-jarige leeftijd de diagnose MS kreeg. Hilarische anekdotes wisselen elkaar af met ontroerende, humoristische dagboekfragmenten met gezonde zelfspot.

Antoinette Kersten-Peters

MySterie

Uitgeverij Kirja

Boeken

IN DE SPOTLIGHTS

Anna Chojnacka
Kilimanjaro als medicijn

Uitgeverij Luiting-Sijthoff

Anna Chojnacka

Waar gaat het boek over?

Op 30-jarige leeftijd krijgt Anna de diagnose MS. Deze slaat in als een bom. Een gezin, een bedrijf, alles op losse schroeven. Op haar eigen wijze onderzoekt zij alle opties en besluit tot afzien van medische interventies en het maximale uit het leven halen. Het contact met Wim Hof brengt haar tot zelfonderzoek: wat zijn haar grenzen, hoe zijn die op te rekken en wat brengt haar dat? Er blijkt veel mogelijk, tot de beklimming van de Kilimanjaro (5895 m) aan toe. Beeldend beschrijft zij voorbereiding, groepsproces, angst en twijfel, en tenslotte de tocht zelf. Als lezer voel je de kou, de grote vermoeidheid, de angst het niet te halen. Maar vooral ook de kick. De uiteindelijke winst laat zich niet vertalen in de zekerheid van genezing, maar leert dat lichaam en geest een eenheid zijn en dat liefde en hoop altijd tot de mogelijkheden behoren. De persoonlijke ervaringen van de auteur met de 'Wim Hof-methode' staan centraal: grenzen overstijgen en optimaal profijt uit jezelf halen.

Om welke reden heb jij besloten om je verhaal op papier te zetten?

“Toen ik zelf net mijn diagnose kreeg was ik erg op zoek naar krachtige, no-nonsense verhalen waar ik kracht en inzicht uit kon putten. Vooral was ik op zoek naar voorbeelden waarmee ik ‘chocola kon maken’ van dit hele gebeuren. Ik hoop dat ik met mijn boek dat zelf ook gecreëerd heb!”

Voor wie is je boek bedoeld en wat hoop je teweeg te brengen bij de lezer?

“Natuurlijk is mijn boek bestemd voor alle andere MS-patiënten, maar misschien ook in de breedste zin voor de Westerse mens die op een dag wakker wordt en erachter komt dat het allemaal toch echt anders gaat dan je gedacht had. Al lijkt het op de dag dat het noodlot toeslaat onmogelijk dat er ooit nog iets zinnigs of nuttigs uit voortkomt.”

Heeft het schrijven van het boek je gebracht waar je op hoopte?

“Allereerst hoopte ik bij het schrijven een onderhoudend en meeslepend verhaal te schrijven; hopelijk is dat gelukt! Een boek dat laat zien dat je in elke situatie extra ruimte kan scheppen; als het niet in de breedte of lengte is, dan maar in de diepte.”

Je hebt al eerder een boek geschreven, komt er nog een derde boek?

“Zeker, al ga ik voorlopig geen verhaal meer schrijven dat zo dicht op mijn huid ligt. Aan de andere kant; alles wat er toe doet, raakt uiteindelijk ook jezelf, dus misschien is het een illusie om belangrijke kwesties aan te roeren zonder jezelf erin mee te nemen. We zullen zien. Trouwens; ik ben bezig met een podcast van het boek: de eerste afleveringen zullen medio oktober verschijnen. De podcast zal eveneens Kilimanjaro als medicijn heten.”

Boeken

Annet Merckens

En ze zou me ook weer ophalen... zou...

Uitgeverij UniBook

Dat het leven anders loopt dan je verwacht, overkomt meer mensen. Waarschijnlijk zijn er niet veel mensen die zo ongekend positief in het leven blijven staan als de schrijfster van dit boek.

Babs Götte

Rollend naar de gulden middenweg

Uitgeverij Pumbo

Dit boek is niet alleen een reisverslag, maar ook een aanmoediging om de wijde wereld in te trekken, ook al heb je een chronische aandoening. De auteur bewijst dat het kan: ze reisde 14 maanden door Europa in een uiterst kleine auto, die maar 45 km per uur kan, in gezelschap van haar hondje.

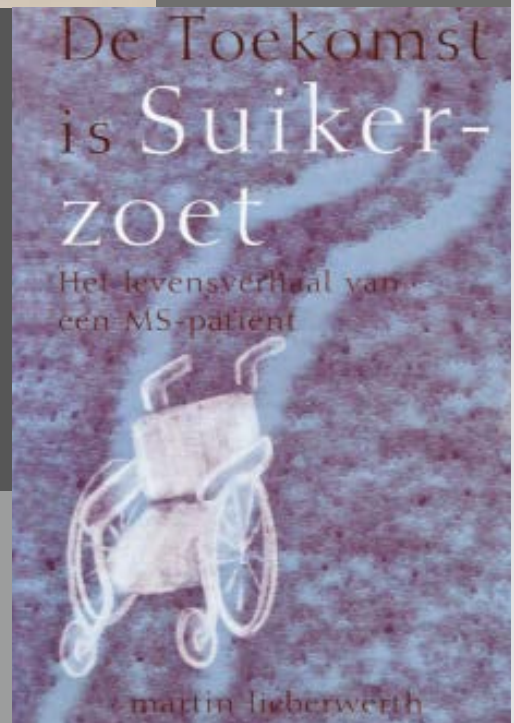
DE TOEKOMST IS SUIKERZOET

Een indringend geschreven verhaal waarin de schrijver Maarten Lieberwerth vertelt over het leven met MS, de medische behandelingen, de omgang met de voortschrijdende achteruitgang, contacten met andere MS-patiënten en de gevolgen op zijn gezinsleven. Als 15-jarige heeft hij al de eerste symptomen. Het duurt echter lang voor hij de diagnose MS krijgt, hij is dan 38 jaar.

Martin Lieberwerth

De toekomst is suikerzoet

Uitgeverij Kontrast

Anita Gordon Kompas

Uitgeverij Ven Brug

“Ik barst van het verzet van ieder flintertje van mijn oude leven dat ik moet prijsgeven op MS. Het is een tegenstander die stil, sluipend, of openlijk mijn benen letterlijk en figuurlijk onder me vandaan slaat.” Een citaat van de strijdbare, maar ook positief ingestelde auteur Anita Gordon in haar boek Kompas.

Boeken

Reni de Boer
Stuk!

Uitgeverij Kosmos
(Niet meer leverbaar)

"Er zijn veel dingen waar ik op hoop. Dat het morgen een mooie dag wordt. Dat ik een keer de loterij win. Dat ik een mooi rood mantelpakje vind. En dingen waar ik niet op durf te hopen, maar stiekem toch doe. Een van die dingen is genezing. Een redelijk belangrijke."

Reni

Reni de Boer is voorvechter van gelijke rechten voor mensen met een beperking, model, bekend spreker en Mis(s) Nederland 2007. Stuk! is het verhaal van haar leven met MS, een inspirerend en positief ervaringsverhaal van iemand die ondanks haar ziekte vrolijk door het leven gaat.

Op haar zevenfiende werd Reni de Boer ziek. Wat leek te beginnen als een fikse griep ging maar niet over. Reni wilde naar school, naar feestjes en verder met haar leven, maar bleef moe. Zes jaar later kreeg ze de diagnose MS – ze was nog maar net een jaar getrouwd. De ziekte dwong haar haar plannen bij te stellen en haar energie te verdelen.

Stuk! is het intrigerende verhaal van een jonge vrouw die haar leven een nieuwe wending wist te geven en schetst tegelijkertijd een beeld van hoe onze huidige maatschappij omgaat met mensen die "stuk" zijn.

NUR 422

Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen

www.kosmosuitgevers.nl

Passage uit **Stuk!**

Het is de dag van de uitslag. Ik zit in de wachtkamer van het ziekenhuis. Het duurt superlang, het spreekuur is uitgelopen. Ik ben ondertussen al drie keer naar de wc geweest. Het zullen de zenuwen wel zijn. Waarom liggen er altijd van die oude tijdschriften en is er van dat tl-licht in ziekenhuizen? Het is niet prettig. De andere mensen die hier zitten te wachten hebben vast allemaal nare ziektes. Het is tenslotte de wachtkamer van neurologie, dat is niet voor de poes.

Er zijn duizend andere plekken waar ik liever zou willen zijn dan hier. Ik ga nog maar even bij de balie vragen hoelang het nog duurt. De receptioniste is vriendelijk en zegt dat ik bijna aan de beurt ben. Nog een keertje naar de wc dan maar. Als ik terugkom is hij daar, de neuroloog, en ik mag meekomen.

"Ben je alleen?". "Ja, mijn man heeft college." Ik heb zelf tegen Daan gezegd dat hij geen vrij hoeft te nemen. Onder het mom van: de dokter gaat vast zeggen dat er niets uit het onderzoek is gekomen. Maar nu ben ik daar helemaal niet meer zo zeker van, misschien ben ik er wel nooit zeker van geweest. We lopen naar het kamertje van de neuroloog, de computer staat al aan. Hij kijkt ernstig, maar dat zegt niets. Artsen kijken altijd ernstig. Hij laat de foto van mijn hersenen zien. Het is raar om mijn eigen hersenen te zien. Er komen allemaal stomme grapjes in me op: "Gelukkig, er zit wat in. Snel aan mijn man vertellen". Hij wijst een wit plekje aan boven in mijn ruggengraat. "Dat hoort daar niet". Alarmbellen. Ik hoor heel luide alarmbellen. Hoezo hoort dat daar niet? Ik zie het nauwelijks. Het is dat hij het aanwijst, maar ik had het niet gezien. We gaan steeds hoger. Eén plakje gemaakt door de MRI scan laat twee grote bobbels zien. "Dat zijn je ogen." Dan zit er weer een vlek. Een grotere en eraanast weer een kleinere...

We zijn klaar met foto's kijken. Alle plakjes gezien, drie vlekken. Geen goede score. Ik hoef niets te vragen, de neuroloog legt alles uit. Niet dat het helpt, ik hoor maar de helft. Wat ik wel begrijp is dat dit nog niets zegt over wat het is. Het hoort er niet, maar we weten nog niet wat het is. Daar is meer onderzoek voor nodig...

Boeken

Evelien van den Akker
Een positieve uitslag
 Uitgeverij Mistral

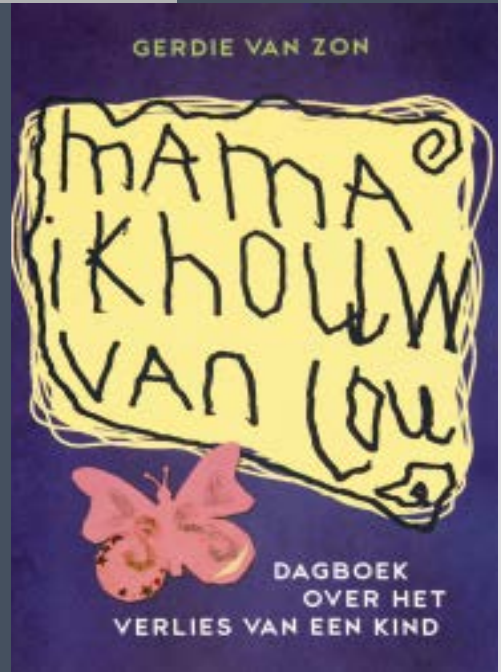
Bastiaan Stevens
Mega Sherman
 Uitgeverij Vinkenbuurt

MEGA SHERMAN
 Vanaf het moment dat Bastiaan Stevens de diagnose MS kreeg, is hij erover gaan schrijven. Zijn eerder verschenen blogs zijn gebundeld in dit boek: 'Het is een gevecht dat ik deel, omdat anderen zich er misschien mee kunnen identificeren en er wat aan hebben.'

Gerdie van Zon
Mama ik hou van jou
 Uitgeverij Personalia

In dagboekachtige fragmenten verhaalt Gerdie van Zon over de periode voorafgaand aan de diagnose en de verslagenheid als bij haar vijfjarige dochter Mirthe een zeer progressieve vorm van MS geconstateerd wordt en de dagelijkse confrontaties met de eindigheid van het gezinsleven zoals het haar zo lief is: met z'n zessen.

EEN POSITIEVE UITSLAG
 Evelien van den Akker is dertig en geniet volop van het leven. Dan slaat het noodlot toe: na jaren van vage klachten krijgt ze de diagnose. Direct na de diagnose ontmoet ze de liefde van haar leven. Durft hij het aan? Evelien schrijft openhartig over deze twee uitersten.

Chris Veraart
Het geheim van opa Toetoet
 Uitgeverij Immerc
(Niet meer leverbaar)

In het geheim van opa Toetoet vertelt de schrijver Chris Veraart hoe hij als jonge vader te horen krijgt dat hij MS heeft. Toch geniet hij hartstochtelijk van het leven. Dat is het geheim van opa Toetoet.

Boeken

IN DE SPOTLIGHTS

Rob van Schaik

Zitten

Uitgeverij U2pi

Zitten is een boek over ontlopen. Over benen, die het langzaam maar zeker niet meer doen. Over domme pech, onbegrip en alledaagse dingen, die vaak helemaal niet zo alledaags blijken te zijn. Over ontsnapen, omdat gewone nachtrust stopt te bestaan. Over toeval, gewone en bijzondere ontmoetingen, met gemiddelde of juist zeer markante mensen, vooral naar aanleiding van dat ontlopen. Over de omgekeerde evenredigheid tussen de Apeldoornse wereld en de fysieke beperkingen. Hoe een actief en sportief lijf door een slopende ziekte langzaam wordt afgebroken en een tekort aan energie chronisch en niet zelden dramatisch blijkt te zijn. Zitten is een boek over straf zonder veroordeling. Niet schuldig, maar wel veroordeeld. Een boek met grappen en jongensachtige baldadigheid, over geleidelijk inleveren van doodgewone dingen en soms ook schouderophalen. Met hier en daar een bitter relaas over verdriet en bespiegelingen met cynisme, zelfspot en ironie. Hoe minimale drempels veranderen in onvermogen en nauwelijks te nemen hindernissen of zelfs barrières.

Rob van Schaik (1970) is nog altijd werkzaam bij de politie, waar hij langere tijd werkzaam is geweest. Eerder schreef hij *Blauwe Plekken* (2000) en *10000 Verhalen* (2012). Hij werkt regelmatig en vaak ook voorheen op, alle verhalen in dit boek zijn autobiografisch. In 2009 werd hij de schrijver de onverschuldigde ziekte Multiple Sclerosis verspreid. Ook dichter van de laatste twee uitgeverde steekbriefjes.

Uitgeverij U2pi

ISBN 978 90 8119 302 4 - NUR 320 - € 11,00

Rob van Schaik

Waar gaat het boek over?

'Zitten' is een boek over ontlopen. Over benen, die het langzaam maar zeker niet meer doen. Over domme pech, onbegrip en alledaagse dingen, die vaak helemaal niet zo alledaags blijken te zijn. Over ontsnapen, omdat gewone nachtrust stopt te bestaan. Over toeval, gewone en bijzondere ontmoetingen, met gemiddelde of juist zeer markante mensen, vooral naar aanleiding van dat ontlopen. Over de omgekeerde evenredigheid tussen de Apeldoornse wereld en de fysieke beperkingen.

Hoe een actief en sportief lijf door een slopende ziekte langzaam wordt afgebroken en een tekort aan energie chronisch en niet zelden dramatisch blijkt te zijn. Zitten is een boek over straf zonder veroordeling. Niet schuldig, maar wel veroordeeld. Een boek met grappen en jongensachtige baldadigheid, over geleidelijk inleveren van doodgewone dingen en soms ook schouderophalen. Met hier en daar een bitter relaas over verdriet en bespiegelingen met cynisme, zelfspot en ironie. Hoe minimale drempels veranderen in onvermogen en nauwelijks te nemen hindernissen of zelfs barrières.

Om welke reden heb jij besloten om je verhaal op papier te zetten?

"Op de middelbare school was ik al fanatiek bezig binnen de redactie van de schoolkrant. Schrijven vond ik altijd al leuk. Met het schrijven van dit boek wilde ik mezelf vooral afreageren, maar vooral ook relativeren."

Voor wie is je boek bedoeld en wat hoop je teweeg te brengen bij de lezer?

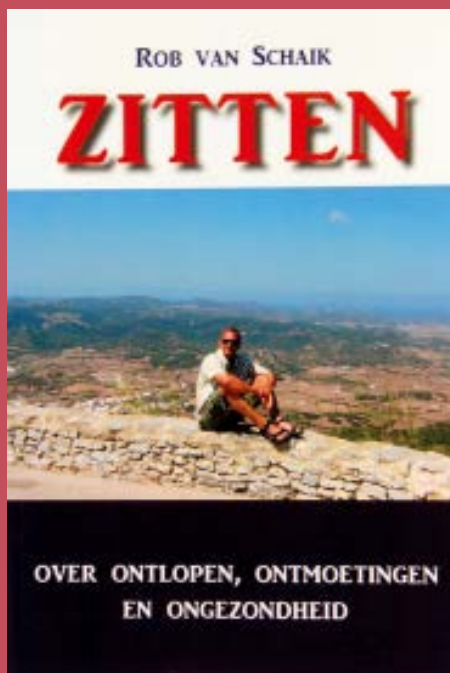
"Ik probeer altijd openhartig te vertellen en stel mij enigszins kwetsbaar op. Ik hoop dat lezers om het boek kunnen lachen, maar ik hoop ook dat ze net als kunnen relativeren."

Heeft het schrijven van het boek je gebracht waar je op hoopte?

"Ja. Het boek heeft mij heel veel fijne en waardevolle contacten gebracht."

Heb je al ideeën voor nog een volgend boek, of blijft het hier bij?

"Wellicht. Ik ben nu dingen aan het verzamelen, zoals zelfgeschreven gedichten en gedachtenkronkels. Die doen het soms op Facebook verrassend goed."

Boeken

Christine Kliphuis
Kortsluiting
 Uitgeverij De Vier Windstreken

Christine Kliphuis & Helen van Vliet
De MS van Tess
 Uitgeverij De Vier Windstreken

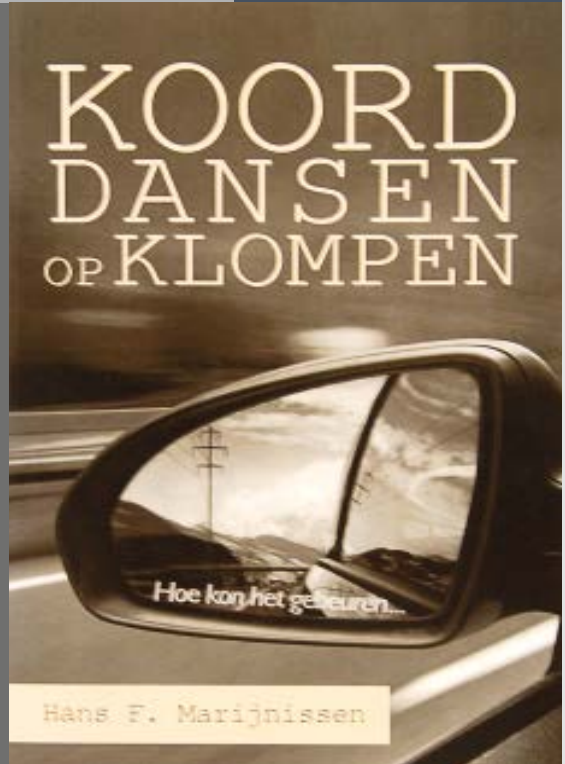
DE MS VAN TESS
 Hoofdpersoon Tess is een meisje dat de diagnose MS krijgt. Vanuit de belevingswereld van een kind komt in dit boek uitvoerig aan de orde wat er gebeurt in je lichaam als je MS hebt en wat het betekent om MS te hebben.

KORTSLUITING
 De moeder van de 12-jarige Isabel heeft MS en dat is niet altijd gemakkelijk. Ze wordt heen en weer geslingerd tussen de frustratie over het verloop van de ziekte en het onbegrip in haar omgeving, maar ook tussen de liefde voor haar moeder en haar eigen gevoelens. Geschreven voor kinderen van 10+.

Hans F. Marijnissen
Koordansen op klompen
 Uitgeverij Boekscout

Hans Lambregts, een man van middelbare leeftijd, ervaart nog dagelijks de nawerkingen van zijn jeugd. Hij is de oudste zoon van een getraumatiseerde vader (gerepatrieerde dwangarbeider uit de tweede wereldoorlog) en een aan MS lijdende moeder van gemengde afkomst. Zijn zus spoort Hans aan om het verhaal van hun jeugd op papier te zetten.

- IN DIT OVERZICHT NIET GEPUBLICEERDE BOEKEN EN NIET MEER BESCHIKBARE BOEKEN**
- Het lopend buffet – Machteld Bouma
  - Gedichten – Bauke Liefers
  - Altijd de sterkste thuis – Caroline van Dullemen
  - Mijn oorlog, mijn vrede – Inge van Ginneken
  - MS wat kinderen willen weten over MS – Ilse Lukken (nog verkrijgbaar via Stichting MS Research)
  - Oma droomt verder – Ditty Krijnsen
  - Wederbots – Geerts Moret
  - Oma's droomwereld – Ditty Krijnsen
  - Oma's dromen – Ditty Krijnsen
  - Tot ooit – Wout Kalkman Fonds

Boeken

IN DE SPOTLIGHTS

Henriëtte Nooren

Ik ben er één uit duizend

Uitgeverij Calbona

Henriëtte Nooren

Waar gaat je boek over?

“Het boek gaat eigenlijk over mijzelf, als ‘ervaringsdeskundige’ met MS”.

Om welke reden heb jij besloten om je verhaal op papier te zetten?

“In december 2011 ben ik voor honderd procent arbeidsongeschikt verklaard vanwege de gevolgen die in mijn geval de ziekte MS heet. Tot dan was ik actief in het arbeidsproces en via mails houd ik ex-collega’s, familie, vrienden, bekenden, geïnteresseerden op de hoogte van hoe het met mij gaat. Het schrijven van mails is als het ware ook therapie voor mij. Het schrijven draagt bij aan de verwerking en de acceptatie van MS. De verhaaltjes werden positief ontvangen en zo ontstond het idee om ze uit te brengen in boekvorm. Tevens kon ik zo anderen met MS en hun omgeving bereiken, en waren er zo ook sociale contacten.”

Voor wie is je boek bedoeld en wat hoop je teweeg te brengen bij de lezer?

“Het boek is dus bedoeld voor een breed publiek. Iedereen die geïnteresseerd is in MS, maar vooral ook mensen die zelf MS hebben en hun omgeving: partners, familie, vrienden, bekenden. Zonder de ernst van het ziektebeeld uit het oog te verliezen, probeer ik op een luchtige

manier en met humor mijn ‘ervarings’verhaal te vertellen. Eigenlijk is het een MS-autobiografie zou je kunnen zeggen, maar ik ben niet de MS, ik heb MS en er is meer in mijn leven dan alleen die MS. Dat zal ook blijken als je het boek leest.”

Heeft het schrijven van het boek je gebracht waar je op hoopte?

“Het bezig zijn met het schrijven, het samenstellen van het boek, samen met Marty en Marlies, was enorm boeiend, gezellig en spannend en voor mezelf kwam ik ook vele leermomenten tegen: in mijn persoon, in het omgaan met MS, in het verwoorden op papier. Want schrijftaal is anders dan spreektaal, al heb ik mijn spreektaal ook vaak aangehouden. Het ging erom dat ik eruit tevoorschijn kom, zoals ik echt ben. Het uitgeven van het boek en alles wat daarbij komt kijken is nog een hele klus apart. Heel bijzonder om het te mogen overhandigen op wereld MS-dag 2015 aan de directeuren Dorinda Roos van MS Research en de voormalig interim directeur Herman van der Weide van MSVN. Inmiddels heb ik ook een bijdrage/donatie aan MS Research mogen overhandigen.”

Komt er een vervolg of een tweede boek, of blijft het hier bij?

“Ik ben op dit moment bezig met een tweede boek. Ik hoop dat het in maart 2017 mag verschijnen, een eigen cadeautje voor mijn 50e verjaardag.”

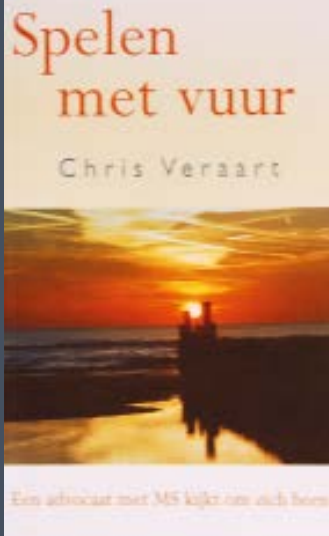

Boeken

Chris Veraart
Spelen met vuur

Uitgeverij BZZTöH
(Niet meer leverbaar)

TELEFOON

Ik sta uitgebreid te plassen. De telefoon gaat. Ring. Het is vast Gitta, want die zou mij om deze tijd nog bellen. Ring. Snel afplassen. Ring. Ring. Broek ophijsen. Ring. Ring. Geen tijd om hem dicht te maken. Ring. Ik plof in mijn Quickie. Ring. Rijd de slaapkamer uit. Ring. De keuken door. Ring. Ik scheur naar mijn bureau in de grote kamer. Ring. Ik zet de Quickie stil. Grijp de hoorn van de telefoon. De verbinding is verbroken. De beller heeft neergelegd. Wie zou er nu gebeld hebben? Gitta? Laat ik Gitta maar opbellen? "Git, met pappa, belde jij?". "Ja, ik dacht: je staat vast te plassen. Ik hang maar weer op..."

Fragment uit 'Spelen met vuur' van Chris Veraart

Chris Veraart
Overgave

Uitgeverij BZZTöH
(Niet meer leverbaar)

BETER

Wat zou er gebeuren als ik plotseling beter zou worden
Ik zou volkomen in paniek raken
Weg hofhouding
Weg excuses
Weg korte leven
Weg intensieve momenten
Weer een leven voor me
Weer plannen maken
Weer ziek worden
Weer sterven

Gedicht uit de bundel 'Overgave' van Chris Veraart

Chris Veraart
Ja kun je krijgen!

Uitgeverij BZZTöH
(Niet meer leverbaar)

HET COCAÏNEGEVOEL

Een enkele keer heb ik het. Ik noem het een cocaïnegevoel. Mijn hoofd is helder als glas. Ik heb even geen MS. Ik kan de hele wereld aan. Het zitten in mijn Quickie, de onhandige motoriek, de bevende ogen en het vele plassen, het kan mij allemaal niets schelen. Ik ben opgewekt en vrolijk. Maak afspraken met de hele wereld. Beloof alles en heb heel veel plannen. Ik weet ook dat het cocaïnegevoel opeens verdwenen kan zijn. Dan heb ik opeens weer MS. Dan heb ik spijt van al die beloftes en afspraken. Artsen zeggen dat MS-patiënten soms eufoor zijn. Ze waarschuwen voor euforie. Dat kan allemaal best waar zijn, het zal wel. Maar soms heb ik dat heerlijke cocaïnegevoel en dan kunnen alle waarschuwingen van mijn geneesheren mij niet schelen.

Fragment uit 'Ja kun je krijgen!' van Chris Veraart